

Liite koskettaa asian valmistelua, ja asiaa esitellään tarkemmin vaikuttamistoimielimen kokouksessa.

Uimahallin erityisuimakortin myöntämisperusteiden päivityksen tausta

Erityisuimakortti

Erityisuimakortti on maksullinen uimahallin vuosikortti, joka myönnetään kirkkonummelaisille tietyin lääketieteellisten perusteiden mukaisesti omaehtoisen uinnin tukemiseksi. Aikuisten vuosikortti maksaa 79,20 euroa, lasten 5–16-vuotiaat 39,60 euroa.

Kortin voi lunastaa uimahallin kassalta seuraavin perustein:

- Kela-kortti (tietyin koodein)
- Näkövammaiskortti
- Liikkumisesteisen pysäköintitunnus

Näiden lisäksi oikeuden korttiin voi hakea nuoriso- ja liikuntapalveluista tiettyjen lääketieteellisten perusteiden ja hakemukseen perustuen. Nuoriso- ja liikuntapalveluissa tehtävät päätökset tehdään aina salassapitovelvollisuutta noudattaen (laki potilaan asemasta ja oikeuksista 17.8.1992/ 785 §13).

Asiakas, jolla on erityisuimakortti, voi saada avustajakortin harkinnan mukaan. Avustajakortilla yksi tai kaksi aikuista avustajaa pääsee uimahalliin maksutta. Jos erityisuimakortin haltijalla on A-merkinnällinen EU:n vammaiskortti, hän voi pyytää avustajalle kertakäyttöisen maksuttoman uimakortin suoraan kassalta ilman erillistä päätöstä.

Erityisuimakorttien käyttömäärät

Erityisuimakortteja (vuosikortti, aikuiset ja lapset), on lunastettu uimahallin kassalta vuosina 2020–2024 vaihteluvälillä 166–379 kpl.

Vuosi	korttien määrä	käyntikerrat	
2023	379	14 259	
2024	372	12 191	

Käyntikertojen vähennys vuodesta 2023, vuoteen 2024 on noin 14,5 %.

On huomioitavaa, että erityisuimakortin lunastaneiden henkilötietoja ei voida kerätä uimahallin kassalla rekisteriin, joten tarkempaa tilastotietoa lunastustavoista (Kela-koodit, näkövammaiskortti, liikuntaesteisten pysäköintitunnus tai hakemus) ei ole saatavilla.

Lisäksi hakemuksen perusteella tehtävät päätökset ovat pääsääntöisesti voimassa viisi vuotta, joten samalla päätöksellä voidaan lunastaa erityisuimakortti useamman vuoden ajan. Nuoriso- ja liikuntapalveluissa käsitellään vuosittain noin 50 erityisuimakorttihakemusta.

Miksi myöntämisperusteita päivitetään?

Erityisuimakorttien myöntämisperusteissa ei ole valtakunnallista yhtenäistä linjaa, vaan niiden määrittäminen on kuntakohtaista. Kirkkonummen kunnan 1.3.2023 alkaen voimassa olevat erityisuimakortin myöntämisperusteet on päätetty sivistys- ja vapaa-aikalautakunnassa 2.2.2023 § 9. Päivitys perustui vammaisneuvoston esitykseen, ja valmisteluvaiheessa huomioitiin laajasti eri ehdotukset sekä mahdollisten muutosten vaikutukset.

Vuonna 2023 voimaan tullut mahdollisuus lunastaa avustajakortti A-tunnuksellisella EU:n vammaiskortilla tai hakea oikeutta kahteen avustajaan ei ole lisännyt avustajakorttien käyttöä. Vuonna 2023 ja 2024 avustajakortteja on lunastettu huomattavasti vähemmän kuin vuonna 2022.

Käynnissä olevan päivitystyön tavoitteena on:

- Arvioida nykyisen mallin toimivuutta.
- Edistää yhdenvertaista kohtelua.
- Arvioida senioriliikuntakortin ikärajan alentamista, jotta senioriväestö pääsisi laajemmin vesiliikuntapalveluiden piiriin.
- Varmistaa asiakkaiden yksityisyydensuoja ja tietoturva.

Ehdotettavat muutokset perustuvat objektiivisiin ja yhdenvertaisiin kriteereihin, joissa toimintakyvyn rajoite voidaan osoittaa selkeästi ilman lääketieteellistä diagnoosilistausta. Uudistus keventäisi lisäksi hallinnollista prosessia ja ennen kaikkea nopeuttaisi asiakkaan näkökulmasta erityisuimakortin ostamista, mikä puolestaan nopeuttaisi kuntalaisten pääsyä palveluiden piiriin.

Helsingin kaupunki on käsitellyt erityisuimakorttien myöntämisperusteita laajasti vuosina 2023–2024 ja päivittänyt kriteerinsä 1.3.2024 alkaen. Helsingissä erityisuimakortti myönnetään diagnoosista riippumatta henkilöille, joilla on pysyvää vammasta tai pitkäaikaissairaudesta johtuva merkittävä toimintakyvyn rajoite.

Hyväksyttävät perusteet erityisuimakortin myöntämiseksi Helsingissä:

- Liikkumisesteisen pysäköintitunnus / vammaisen pysäköintilupa
- Vammaispalvelulain mukainen taksikortti
- Näkövammaiskortti
- EU:n vammaiskortti

Kirkkonummen tämänhetkessä päivitystyössä on otettu huomioon Helsingin tekemä arviointi.

Kirkkonummen erityisuimakortin ehdotettavat myöntämisperusteet

Erityisuimakortin myöntämisperusteita on tarkoitus päivittää seuraavasti. Erityisuimakortin myöntämisperusteita päivitetään siten, että aiemmin käytössä ollut Kela-kortin koodiluettelo poistetaan myöntämisperusteista. Päivitystyön yhteydessä myöntämisperusteisiin lisätään EU:n vammaiskortti.

Jatkossa erityisuimakortin voisi lunastaa seuraavin perustein:

- Liikkumisesteisen pysäköintitunnus
- Näkövammaiskortti
- EU:n vammaiskortti
- Taksikortti, joka on myönnetty vammaispalvelulain mukaista kuljetuspalvelua varten

Avustaja (1–2 kpl.) voi tulla uimahalliin maksutta EU:n vammaiskortin A-merkinnän avulla. Avustaja saa kassalta kertakäynnin oikeuttavan kulkuoikeuden.

Erityisuimakortti lunastetaan uimahallin kassalta voimassa olevan hinnaston mukaisesti. Jatkossakin erityisuimakortteja on saatavilla aikuisille ja lapsille 5–16-vuotiaille.

EU:n vammaiskortti ja sen lisääminen myöntämisperusteisiin

Kirkkonummelaisilla on tällä hetkellä 125 EU:n vammaiskorttia, joista 114:ssä on A-merkintä (osoitus avustajan tai tukihenkilön tarpeesta).

Vammaiskortti on vapaaehtoinen kortti, joka toimii vammaisten henkilöiden kommunikoinnin ja osallistumisen apuvälineenä Suomessa ja muissa EU-maissa. Vammaiskortilla vammaisen henkilö voi vaivattomasti osoittaa vammaisuutensa tai avustajan tarpeensa esimerkiksi julkisessa liikenteessä sekä liikunta- ja

kulttuuritapahtumissa. Hakemus vammaiskortista lähetetään Kelaan, jossa oikeus korttiin tarkistetaan.
(Lähde: Kela).

EU:n vammaiskortin voi saada seuraavista Kelan etuuksista tai palveluista:

- alle 16-vuotiaan vammaistuki
- 16 vuotta täyttäneen vammaistuki
- eläkettä saavan hoitotuki
- kuulovammaisen tulkkauspalvelu (A)
- kuulo- ja näkövammaisen tulkkauspalvelu (A)
- puhevammaisen tulkkauspalvelu (A).

Muut päätökset:

- vammaispalvelulain mukainen päivätoimintapäätös
- vammaispalvelulain mukainen kuljetuspalvelupäätös
- sosiaalihuoltolain mukainen liikkumisen tuen päätös (ns. kuljetuspalvelupäätös)
- päätös saattajapalvelusta (A)
- näkövammaiskortti (A)
- omaishoitosopimus (vammaiskortti tarkoitettu omaishoidettavalle) (A)
- vammaispalvelulain mukainen palveluasumispäätös (A)
- päätös vammaispalvelulain mukaisesta henkilökohtaisesta avusta (A)
- erityishuolto-ohjelman mukainen päätös ja siihen liittyvät palvelut (A)
- erityisen tuen päätös (A)
- hengityshalvauspäätös (A).

(A) = *osoitus avustajan tai tukihenkilön tarpeesta.*

Kelan vammaistukeen oikeuttaa seuraavien ehtojen täyttyminen:

- *Lääkärin toteama vamma tai pitkäaikainen sairaus*
- *Toimintakyky on heikentynyt vähintään vuoden ajan*
- *Vammasta tai sairaudesta aiheutuu haittaa tai niiden takia tarvitsee apua tai ohjausta*

Kelan eläkettä saavan hoitotukeen oikeuttaa seuraavien ehtojen täyttyminen:

- *Kokopäiväinen eläke*
- *Lääkärin toteama vamma tai sairaus*
- *Toimintakyky on heikentynyt vähintään vuoden ajan*
- *Vamman tai sairauden takia tarvitsee apua tai ohjausta*

Senioriliikuntakortin ikärajan alentaminen

Osana erityisuimakorttien myöntämisperusteiden päivitystyötä otetaan kantaa myös senioriliikuntakortin ikärajaan.

Osana Kirkkonummen kunnan senioriväestön aktiivisen arjen edistämistä uimahallin maksuttoman senioriliikuntakortin ikärajaa alennettiin 1.1.2024 alkaen. Aiemman 70 vuoden sijaan kortin voivat nyt lunastaa 68 vuotta täyttäneet kirkkonummelaiset (sivistys- ja vapaa-aikalautakunta 12.12.2023 §79).

Senioriliikuntakorttien määrä ja käyntimäärät

Senioriliikuntakortin ikärajan laskeminen on lisännyt uimahallipalveluiden käyttöä 68 vuotta täyttäneiden ja sitä vanhempien keskuudessa. Tarkempaa tietoa kortin käyttäjien ikäryhmistä ei kuitenkaan ole, sillä kortit lunastetaan uimahallin kassalta, eikä lunastajien henkilötietoja rekisteröidä. Vuonna 2024 senioriliikuntakortteja hankittiin 193 kappaletta enemmän kuin edellisvuonna, mikä vastaa 20,7 prosentin kasvua ikärajan laskemisen jälkeen.

Muutokset vuosi 2023 ja 2024:

Vuosi	Käyntimäärä	Muutos (%)	Muutos (käyntiä)
2023	27 463	-	-
2024	33 820	23,20 %	6 357

Vuosi	Kortteja hankittu	Muutos (%)	Muutos (kpl)
2023	933	-	-
2024	1 126	20,70 %	193

Käyttömäärien noususta voidaan päätellä muutoksen olleen positiivinen ja onnistunut, sillä muutos on lisännyt merkittävästi senioriliikuntakortin käyttöä. Ja tällä on lukuisia positiivisia vaikutuksia kuntalaisten terveyden ja hyvinvoinnin edistämiseen.

Sivistys- ja vapaa-aikalautakunnalle ehdotetaan, että osana senioriväestön liikkumisen edistämistä, nykyisen senioriliikuntakortin ikäraja lasketaan koskettamaan 65 täyttäneitä kirkkonummelaisia.

Vaikutusten arviointia

Väestöennusteisiin perustuen, Kirkkonummen senioriväestön määrä tulee seuraavan kymmenen vuoden aikana lisääntymään vahvasti. Vapaa-aikapalvelujen palvelut ml. uimahallipalvelut ovat hyvin merkitykselliset kunnan hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen työssä ja tästä säädetään kuntalaissa sekä lukuisissa vapaa-aikapalvelujakin koskevissa erillislaeissa.

Kirkkonummen kuntastrategiassa 2024–2030 hyvinvoinnin edistäminen on keskeinen, läpileikkaava teema, jossa korostuu kuntalaisten ja kunnassa työskentelevien henkilöiden hyvinvointi, terveys ja koettu elämänlaatu. Tämä teema ohjaa kunnallista toimintaa kaikilla sen tasoilla.

Sivistys- ja vapaa-aikalautakunta on 12.12.2024 § 84 hyväksynyt nuoriso- ja liikuntapalvelujen maksut 1.1.2025 alkaen, toistaiseksi voimassa olevina. Voimassa olevan hinnaston mukaan senioriliikuntakortti koskettaa 68 vuotta täyttäneitä kirkkonummelaisia. Lautakunnalle ehdotetaan, että osana senioriväestön liikkumisen edistämistä, nykyisen senioriliikuntakortin ikäraja lasketaan koskettamaan 65 täyttäneitä kirkkonummelaisia.

Kirkkonummella asui 31.12.2023 noin 7400 vähintään 65-vuotiasta henkilöä, joten ikärajamuutoksella etuuden piiriin tulisi noin 1350 uutta henkilöä (Tilastokeskus). Aiempi ikärajan alentaminen lisäsi uimahallipalveluiden käyttöä merkittävästi, ja tämä uusi muutos jatkaa tätä kehitystä.

Ehdotettavat erityisuimakortin myöntämisperusteisiin tehtävät muutokset puolestaan arvioidaan lisäävän uimahallin käyttöä. Vaikka käytöstä poistuu aiempi diagnoosilistaus, myöntämisperusteisiin lisätään EU:n vammaiskortti. EU:n vammaiskorttiin oikeutettujen henkilöiden tarkkaa määrää ei voida arvioida. Julkisten tilastotietojen ja WHO:n arviolaskelmien perusteella kortin hankkimiseen voisi kuitenkin olla mahdollisuus huomattavan monella kirkkonummelaisella

Erytisuimakortin myöntämisperusteiden selkeyttämisellä ja yksinkertaistamisella, poistamalla Kela-kortin koodiluettelo ja lisäämällä EU:n vammaiskortti hyväksyttäviin perusteisiin, mahdollistaa kortin saamisen ilman lääketieteellistä diagnoosia. Lisäksi se vähentää byrokratiaa, nopeuttaen palvelujen saavutettavuutta. Lisäksi kortin myöntämisprosessin keventäminen parantaa pääsyä liikuntapalveluihin ja selkeyttää avustajien maksutonta sisäänpääsyä EU:n vammaiskortin A-merkinnällä.

Lisäksi ehdotettavien muutosten myötä uimahallin käyttöä voisi lisätä erityisesti niiden henkilöiden osalta, jotka eivät aiemmin ole hyödyntäneet palvelua puutteellisten myöntämisperusteiden takia. Näin ollen erityisuimakortin saavutettavuuden parantamisella saattaa olla merkittäviä myönteisiä vaikutuksia sekä käyttäjien että uimahallin kannalta.

Ehdotus Kirkkonummen uimahallin erityisuimakortin myöntämisperusteet sekä senioriliikuntakortin ikärajan laskeminen yhteenveto

Jatkossa ehdotetaan, että Kirkkonummella erityisuimakortti myönnetään diagnoosista riippumatta kirkkonummelaisille, joilla on pysyvästä vammasta tai pitkäaikaissairaudesta aiheutuva merkittävä toimintakyvyn rajoite. Myöntämiskriteereiksi ehdotetaan tavat, joiden avulla toimintakyvyn rajoite voidaan osoittaa asiakkaan yksityisyydensuoja ja tietosuojaturvaten:

- Liikkumisesteisen pysäköintitunnus (vamman pysäköintilupa)
- Näkövammaiskortti
- EU:n vammaiskortti (A-merkinnällä)
- Taksikortti, joka on myönnetty vammaispalvelulain mukaista kuljetuspalvelua varten

Avustajantarve todennetaan yleisen avustajakäytännön mukaisesti uimahallin kassalla jokaisen sisäänkäynnin yhteydessä EU:n vammaiskortin A-tunnuksella.

Avustaja saa uimahallin kassalta kertakäyntiin oikeuttavan kulkuoikeuden.

Lisäksi sivistys- ja vapaa-aikalautakunnalle ehdotetaan, että osana senioriväestön liikkumisen edistämistä, nykyisen senioriliikuntakortin ikäraja lasketaan koskettamaan 65 täyttäneitä kirkkonummelaisia.

Ehdotettavat muutokset on ajateltu astuvan voimaan 1.5.2025 alkaen.

Pyydämme vaikuttamistoimielimen lausuntoa ehdotuksista 16.2.2025 mennessä. Lausunto toimitetaan nuoris- ja liikuntapalveluihin sähköpostitse: [nuorisojaliikunta\(a\)kirkkonummi.fi](mailto:nuorisojaliikunta(a)kirkkonummi.fi). Asia käsitellään sivistys- ja vapaa-aikalautakunnassa 6.3.2025.

Liitteet

Jakelu nuorisovaltuusto, vammaisneuvosto, vanhusneuvosto

Tiedoksi

